

Teadus- ja arendustegevuse seos nutika spetsialiseerumise
kasvuvaldkondadega
2017. aasta kokkuvõte

Tartu 2018

Koostaja: Viktor Muuli ja Karmen Kert
SA Eesti Teadusagentuur

Haridus- ja Teadusministeeriumi rahastatud teadus- ja arendustegevuse seos kasvualdkondadega

Ülevaate eesmärgiks on teha kokkuvõtte Haridus- ja teadusministeeriumi (edaspidi HTM) haldusalas läbiviidava teadus- ja arendustegevuse (edaspidi TA) rahastamisest ja selle seosest nutika spetsialiseerumise kasvualdkondadega (edaspidi kasvualdkonnad) 2017. aasta lõpu seisuga. Vaadeldud on TA rahastamist läbi EL tõukefondide (tabel 1) ja riiklike rahastamisinstrumentide (tabel 2).

Tabel 1. Ülevaade HTM haldusala EL tõukefondidest toetatava TA tegevuse rahastamisest ja nende seosest kasvualdkondadega (seisuga 31.12.2017)

Meede	Meetme maht (mln €)	Rahaliste kohustuste maht (mln €)*	Rahaliste kohustuste osakaal (%)	NS projektide maht (mln €)	NS projektide mahu osakaal (%)	Väljamaksed (mln €)	Väljamaksete osakaal
NUTIKAS	26.59	6.39	24%	6.39	100%	0.95	4%
Kõrghariduse erialastipendiumid	25.27	6.58	26%	6.58	100%	5.01	20%
ASTRA	122.94	121.52	99%	47.44	39%	11.16	9%
Teaduse tippkeskused	39.12	39.12	100%	26.51	68%	4.51	12%
Teaduse infrastruktuur	29.38	19.09	65%	14.65	77%	3.08	10%
RITA tegevused (1,2 ja 4)	26.54	4.17	16%	1.61	39%	1.23	5%
Mobilitas Pluss tegevused 1, 2, 3, 4	33.03	17.18	52%	9.85	57%	2.11	6%
Dora Pluss	22.02	6.60**	30%	3.30	50%	3.67	17%
TeaMe +	3.19	1.26	39%	0.63	50%	0.62	19%
Teeme +	1.28	1.28	100%	0.99	77%	0.12	9%
Kokku	329.35	223.20	68%	117.96	53%	32.46	10%

*Rahaliste kohustuste maht ei tähenda realselt tehtud kulutusi, vaid tehtud toetusotsustega eraldatud toetussummasid. Sisuliselt kajastab see toetusotsustega reserveeritud raha seisuga 31.12.2017. Tegemist on kumulatiivse näitajaga s.t kajastuvad kõik tehtud otsused meetme käivitumisest alates.

**Dora Pluss rahaliste kohustuste kumulatiivne maht leiti summeerides kumulatiivsed väljamaksed 31.12.2017 seisuga ning 2017. aasta võetud kohustused.

Kajastatud meetmeteks on:

1. NUTIKAS: rakendusuringute toetamine kasvuvaldkondades.
2. Kõrghariduse erialastipendiumid: kõrghariduse erialastipendiumid kasvuvaldkondades.
3. ASTRA: institutsionaalne pakettmeede teadus- ja arendusasutustele ja kõrgkoolidele.
4. Teaduse tippkeskused: teaduse tippkeskuste toetamine teaduse rahvusvahelise konkurentsivõime ning tippkvaliteedi tugevdamiseks.
5. Teaduse infrastruktuur: riikliku tähtsusega teaduse infrastruktuuri toetamine teekaardi alusel.
6. RITA tegevused 1, 2: valdkondliku teadus- ja arendustegevuse toetamine.
7. Mobilitas Pluss tegevused 1, 2, 3, 4: teaduse rahvusvahelistumine, mobiilsuse ja järelkasvu toetamine.
8. Dora Pluss: kõrghariduse rahvusvahelistumine, mobiilsuse ja järelkasvu toetamine.
9. TeaMe+: teaduse populariseerimine.
10. Teeme+: teaduse populariseerimine.

Tabelis toodud veergude selgitused:

1. Meetme maht (mln €): meetme eelarve struktuuritoetuste osa maht (EL ja riiklik kaasfinantseering) miljonites eurodes.
2. Rahaliste kohustuste maht (mln €): meetme raames seisuga 31.12.2017 võetud rahaliste kohustuste maht miljonites eurodes.
3. Rahaliste kohustuste osakaal (%): meetme raames võetud rahaliste kohustuste osakaal meetme kogumahust protsentides.
4. NS projektide maht (mln €): kasvuvaldkondadega seotud projektide maht miljonites eurodes. Projektide kuuluvus kasvuvaldkondadesse ja nende proportsionaalse kogumahu määramise meetoodika on kirjeldatud allpool.
5. NS projektide mahu osakaal (%): kasvuvaldkondadega seotud projektide rahalise mahu osakaal võetud kohustuste kogumahust protsentides. Projektide kuuluvus kasvuvaldkondadesse ja nende proportsionaalse kogumahu määramise meetoodika on kirjeldatud allpool.
6. Väljamaksed (mln €): meetme raames seisuga 31.12.2017 tehtud väljamaksed miljonites eurodes.
7. Väljamaksete osakaal (%): meetme raames tehtud väljamaksete osakaal meetme kogumahust protsentides.

Meetmete seos kasvuvaldkondadega on projektipõhine – iga rahastatud projekti puhul määratleti projekti kuuluvus kasvuvaldkondadesse eraldi, meetme koondmahud on leitud üksikute projektide mahtude liitmise teel. Projektide seos kasvuvaldkondadega on määratletud erinevate meetmete lõikes alljärgnevalt:

1. NUTIKAS, Kõrghariduse erialastipendiumid: Projekti temaatika kuuluvus kasvuvaldkondadesse on 100% (projekti temaatika kuuluvus kasvuvaldkondadesse on rahastamise kohustuslikuks eelduseks).
2. ASTRA; Teaduse tippkeskused; RITA tegevused 1, 2; Mobilitas Pluss tegevused 1, 2, 3, 4; Teeme+: Projekti temaatika kuuluvus kasvu-valdkondadesse on hinnanguline: kas 0%, 50% või 100%. Hinnangu aluseks on ETAgil hinnang ja selle andmisel on kasutatud kolmeastmelist skaalat: a) projekt on otseselt seotud kasvuvaldkondadega (100%); b) projekt on osaliselt seotud kasvuvaldkondadega (50%); c) projektil praktiliselt puudub või on vähenenud seos kasvuvaldkondadega (0%).
3. Dora Pluss; TeaMe+: Projekti temaatika hinnanguline kuuluvus kasvuvaldkondadesse on 50%.
4. Teaduse infrastruktuur: Projekti temaatika kuuluvus kasvuvaldkondadesse on 0% - 100%. Projektide kuuluvus nutika spetsialiseerumise kasvuvaldkondadesse on hinnanguline. Hinnangu aluseks on võetud Vabariigi Valitsuse 03.09.2014 korralduses nr 377 "Eesti teaduse infrastruktuuri teekaardi objektide loetelu"¹ toodud jaotus ja hinnangu andmisel on kasutatud kolmeastmelist skaalat:
 - a. projekt panustab otseselt nutika spetsialiseerumise eesmärkidesse (100%);
 - b. projekt panustab osaliselt nutika spetsialiseerumise eesmärkidesse (50%);
 - c. projekt sisuliselt ei panusta nutika spetsialiseerumise eesmärkidesse (0%).

¹ Eesti teaduse infrastruktuuri teekaardi objektide loetelu. (September 2014)
https://www.hm.ee/sites/default/files/teekaardi_objektide_loend_03.09.2014.pdf

Tabel 2. Ülevaade HTM haldusala riiklikest toetusmeetmetest toetatava TA tegevuse rahastamisest 2017. a ja nende seosest kasvuvaldkondadega

Meede	Rahastatud projektide arv	Rahastatud projektide maht (mln €)	NS projektide maht (mln €)	NS projektide osakaal (%)
Institutsionaalsed uurimistoetused	147	22.96	11.29	49%
Personaalsed uurimistoetused	191	8.94	4.36	49%
Personaalsed uurimistoetused (järel doktorid)	37	0.78	0.26	34%
SA Eesti Teadusfondi grandid	5	0.02	-	0%
Riiklik programm "Eesti keel ja kultuurimälu"	65	0.48	-	0%
Riiklik programm "Eesti keeletehnoloogia"	15	0.19	0.12	64%
Kokku	460	33,36	16,03	48%

Kajastatud on HTM haldusala TA tegevuse rahastamine 2017. a riiklike toetus-meetmete raames ja nende seos kasvuvaldkondadega. Kajastatud meetmeteks on:

1. Institutsionaalsed uurimistoetused.
2. Personaalsed uurimistoetused.
3. Personaalsed uurimistoetused (järel doktorid).
4. SA Eesti Teadusfondi grandid.
5. Riikliku programmi "Eesti keel ja kultuurimälu" projektid.
6. Riikliku programmi "Eesti keeletehnoloogia" projektid.

Tabelis toodud veergude selgitused:

1. Rahastatud projektide arv: rahastatud projektide koguarv meetmes.
2. Rahastatud projektide maht (mln €): meetme raames rahastatud projektide kogumaht miljonites eurodes.
3. NS projektide maht (mln €): kasvuvaldkondadega seotud projektide proportsionaalne kogumaht miljonites eurodes. Projektide kuuluvus kasvuvaldkondadesse ja nende proportsionaalse kogumahu määramise metoodika on kirjeldatud allpool.
4. NS projektide mahu osakaal (%): kasvuvaldkondadega seotud projektide rahalise mahu osakaal võetud kohustuste kogumahust protsentides.

Meetmete seos kasvuvaldkondadega on projektipõhine – iga rahastatud projekti puhul määratleti projekti kuuluvus kasvuvaldkondadesse eraldi, meetme koondmahud on leitud üksikute projektide mahtude liitmise teel. Rahastatud projektide kuuluvus

kasvuvaldkondadesse ja nende proportsionaalse kogumahu määramise metoodika on kõigi kajastatud meetmete puhul ühtne: kõik nende meetmete raames rahastatud projektid on kirjeldatud ETISes ja nad on klassifitseeritud kindlatesse teadusvaldkondadesse (CERCS klassifikaatorid). ETISE teadusvaldkonnad ja Arengufondi poolt kirjeldatud kasvuvaldkonnad ja -nišid on seotud ETAgil koostatud maatriksi vahendusel, kasutades kolmeastmelist skaalat:

1. klassifikaatori jaotus on otseselt seotud kasvuvaldkondadega (100%);
2. klassifikaatori jaotus on osaliselt seotud kasvuvaldkondadega (50%);
3. klassifikaatori jaotusel praktiliselt puudub või on vähene seos kasvuvaldkondadega (0%).

Iga konkreetse projekti seos kasvuvaldkondadega on leitud ülalmainitud maatriksi alusel ja sama proportsiooni alusel on jaotatud ka projektide maht. Meetme kasvuvaldkondadega seotud koondmahud on leitud üksikute projektide mahtude liitmise teel.